

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 19 • Maribor, četrtek, dne 15. februarja 1940 • Leto XV

Nevtralnost in gospodarsko zavojevanje

Nevarnosti, ki ogrožajo nevtralnost.

Duh današnjega imperializma ima prav posebno svojstvo in je zanje v sedanjih vojni pot na stečaj odprta. Najbolj ogroža ta duh nevtralne države, ki so nevtralne ali iz oportunitete zaradi občutka varnosti, ogrožanja ali tudi zaradi gospodarskih razlogov, ker je v vojni, kadar se drugi tepejo, dobra gospodarska konjunktura.

Seveda je pritisk na nevtralne države hud. Ta je gospodarski ali politični. Vprašanje pa je, kakšne utegnejo biti posledice za »nevtralne« države, če ta ali oni pritisk uveljavlja.

Izkušnje imamo doslej te-le: Najprej sklepajo velike države prijateljske pogodbe z malimi. To je politična pogodba. Potem se usidrajo v njih gospodarsko. Ko je to delo izvršeno, prihajajo z večjimi zahtevami, ki posezajo že v suvereniteto (samostojnost) in spor je tu. Sledi mu sila.

V takem nevarnem položaju se nahajajo danes vse nevtralne države in je prav lahko mogoče, da je nevtralnost dejansko še bolj škodljiva, kakor poseg v spor, če ta nevtralnost ni tako široko organizirana, da zaščiti nevtralnost dejansko in ne le navidez, če ne leze s svojo nevtralnostjo prav tako v odvisnost, kakor ob opredeljenem stališču.

To vprašanje ni tako enostavno. Balkan in Podunavje hočeta ostati nevtralna. Ali v ta namen s morata organizirati, ustvariti edinico, ki jima bo jamčila, da jima nevtralnost ne prinese nobenih razočaranj ne med vojno in tudi ne po vojni.

Politična živahnost v državi

Brskiranje opozicije.

Pisali so o tih likvidaciji JRZ. Kakor pa kaže, se koncentracija političnih sil radikalov in JRZ ne bo izvedla s kratkim procesom stopitve obeh strank.

Pomembno posvetovanje je imela minuli teden JNS v Beogradu, ki predlaga osnovo novega političnega bloka. Vodstvo JNS je mnenja, da se morajo stranke, ki so v decembarskih volitvah nastopile kot opozicija skupno, zediniti na notranjepolitični program, ki bo omogočil delovanje takega bloka.

JNS je v tem smislu izdelala predlog in ga predložila Narodni radikalni stranki in Demokratični stranki.

Na podlagi tega predloga se je že vršila skupna seja odborov treh strank, kar se mora smatrati za pričetek pogajanj za osnivanje novega bloka političnih strank.

Miša Trifunović, poleg Ace Stanojevića najbolj upoštevan veljak stare radikalne stranke, je izjavil, da se ne dela na zblizanju opozicijskih strank, ampak na pribiranju v pravcu sodelovanja.

Nesoglasje pa je nastopilo v SDS, kar znači, da je treba popraviti smer politike.

Vse srbske stranke, tudi kmetiška, se jako živahno giblejo, kar bi pomenilo, da se pripravljajo na volitve, čim najdejo primerno bazo za politično sodelovanje na podlagi sporazuma in zgodovinskih dejstev.

Zedinjene države in Moskva. V ameriškem kongresu je bil stavljen predlog, da se v državnem proračuna črta kredit za poslaništvo v Moskvi. Predlog je bil zavrnjen s 108 proti 105 glasovom, torej samo s 3 glasovi večine. V splošnem se smatra, da je bil predlog stavljen samo radi tega, da se z izidom glasovanja demonstira proti Moskvi.

Za demokracijo, volitve in ureditev države

Po obvestilih, da je novi volilni zakon izdelan in da bode kmalu gotova tudi zakon o društvih in zakon o tisku, se je po vsej državi pričelo živahno gibanje raznih političnih skupin, zlasti bivših strank. Gibanje gre v dveh smereh: Na eni opazujemo živahne debate o vprašanju, ali naj se dokončna notranja ureditev države izvrši pred, ali po volitvah. Srbijanske meščanske stranke, skupaj z JRZ, se zavzemajo, da se mora najprej urediti država in šele nato razpisati volitve. Za to smer se poteguje tudi slovenski del JRZ, kateri je odločno proti razpisu volitev. Razlogi, ki jih navajajo proti volilne skupine, ne soglašajo, vsaka skupina ima svoje stališče. Eni bi radi videli, da se ustvarijo vsi predpogoji za volitve in za uspešno delovanje nove Narodne skupščine. Pri tem se povdarja potreba po čim širši koncentracijski vladi, ki bi naj dala jamstvo, da se gori navedena vprašanja sporazumno rešijo in volitve izvrše v popolni svobodi. Druga stran, to je JRZ, pa smatra, da je sedanj sestav režima dovolj za dovršitev prevzete naloge.

Na nasprotni strani pa stoji dr. Maček na stališču, da se mora čimprej iti na volitve za Narodno skupščino, ker bo le ta sposobna in od naroda pooblaščen za dokončno notranjo preureditev države. Dr. Maček je tudi izjavil, da se ga sklep vodstva JRZ (da se mora notranja preureditev države izvršiti pred volitvami) prav nič ne tiče, ker da on ni sklenil sporazuma dne 26. avgusta 1939 z JRZ, temveč s predsedni-

kom vlade in da ta sporazum določa, da se bo nadaljnja preureditev države izvršila po volitvah. Enakega mnenja je tudi zastopnik Muslimanov v vladi, kar kaže, da niti v JRZ, niti v vladi ni v tem vprašanju enotnega gledanja.

Med temi dvema naziranjima se vrši ostra časopisna in usna polemika, ki od slučaja do slučaja zavzema ton, ki ni na mestu in ki diši po šovinizmu, česar mi socialisti ne moremo zagovarjati, ker ne utira poti za res pravi sporazum.

Mi socialisti smo že od vsega početka bili iskreni zagovorniki pravega bratskega sporazuma med Slovenci, Hrvatini in Srbi, ki naj zagotovi vsakemu izmed njih in vsem skupaj popolno enakopravnost na narodnem, gospodarskem, političnem in socialnem področju. Le sporazum, ki bo omogočil popolno politično svobodo in enakopravnost za vse državljane brez razlike v kateri banovini žive, bo trajne vrednosti.

Mi socialisti smo in bomo podpirali vsako stremeljenje za dosego tega cilja, ker nečemo ustvarjati nerazpoloženja med brati, tem manj pa carinskih mej, katere bi bile, zlasti za delavce, usodopolne.

Da se čimprej pride do končne in srečne preureditve države je predvsem potrebno, da se razveljavi vse reakcionarne zakone, ki so služili v obrambo diktatorskih režimov in uvede popolne politične svoboščine: svobodo združevanja, zborovanja in tiska za vse, od-

pravi vse ovire za izvršitev svobodnih volitev ter takoj razpiše volitve v Narodno skupščino na podlagi tajne, enake volilne pravice z razdelitvijo mandátov po čistem sorazmerju (proporcij) glasov.

Smatramo, da bodo le na podlagi svobodnih volitev izvoljeni poslanci imeli pooblastilo za končno preureditev države.

Ta zahteva ni važna samo za nas socialiste v Sloveniji, temveč — mislimo — tudi za vse ostale demokratično misleče politične skupine. Nas vse skupaj briga, kakšno mesto bo dobila Slovenija v končni preureditvi države, za to nam ni in nam ne more biti vse eno, kdo bo o tem odločil in kako bo odločil!

Mi socialisti želimo pravično in trdno preureditev države, mnenja pa smo, da mora biti podlaga temu zagotovilo, da morajo biti državljanske pravice in svoboščine za vse državljane, brez razlike spola, vere in narodnosti, enake in to ne glede na obstoječe in bodoče banovine. Že samo ta važna vprašanja nam narekujejo zahtevo po razpisu svobodnih volitev v Narodno skupščino pred končno preureditvijo države.

Izgovori, da zunanje politične homatije ne dopuščajo volitev, ne drže povsem, kar nam je dokazala Švica in sedaj Kanada.

Naša država je nevtralna in upamo, da bo tudi ostala, za to so volitve in vsa druga taka vprašanja čisto notranja zadeva. J. P.

Neprestani strašni boji na Mannerheimovi obrambni črti

Sovjetska armada ima zbranih na Karelijski ožini okrog pol milijona vojakov.

Že od pričetka februarja trajajo boji na Karelijski ožini ob Mannerheimovi utrjeni črti z vsó silo. Rusko armadno poveljstvo je po novjših podatkih zbralo na tem predelu fronte okrog pol milijona mož, ogromno artiljerije in tankov, med njimi tudi 70 tonske kolose ter pretežno večino vojnih letal, ki sodelujejo v vojni proti Finski.

Ta koncentracija čet omogoča, da pošilja rusko armadno poveljstvo v boj vedno nove čete.

Najhujši boji divjajo pri Summi nasproti Viipuri (Viborg). Na tem predelu fronte poskušajo Rusi napadati tudi preko zamrznjenega Finskega zaliva. — Kot smo že zadnjič zabeležili, se jim je tu posrečilo tudi prvi vdor v Mannerheimovo linijo. Zasedli so kakšnih 16 do 30 betonskih utrd. Vojni poročevalci na finskem bojišču pravijo, da gre za takozvane predutrdbe, kajti Mannerheimova linija sega najmanj 30 kilometrov v globino.

Sovjetska letala še naprej bombardirajo finska naselja. Zatrjuje se pa, da so Finci dobili pomoč v letalih. Anglija je baje poslala 700 letal.

Na finskem bojišču na Karelijski ožini so bili dne 11. in 12. februarja doslej najbolj krvavi boji od početka rusko-finske vojne. Zatrjujejo, da so Finci 12. t. m. zvečer vrgli ruske čete iz od njih zavzetih betoniranih postojank Mannerheimove črte. Rusko poročilo zatrjuje, da so Rusi še vedno v posesti 32 utrd pri Summi na Karelijski ožini. —

Računajo, da se na okrog 10 km dolgem frontnem pasu bori okrog 50.000 sovjetskih vojakov. Operacije vodi baje maršal Vorosilov sam. Sklep ruskega vrhovnega vodstva je, da je treba do 1. marca izvajati odločilen uspeh, vsekakor pa poprej, predno se bo Finska pod vplivom južnih vetrov spremenila v neprehodna močvirja in jezera, ki so sedaj zamrznjena.

Zedinjene države 100 milijonov kredita za Finsko

Ameriški senat je včeraj sprejel zakon o kreditu za Finsko. Finci bodo lahko nakupili za 100 milijonov dolarjev materiala v Ameriki.

Na zapadnem bojišču ni bojev

Tudi letalstvo je manj aktivno.

Z zapadne fronte poročajo, da vlada tamkaj priličen mir. Celo letalstvo je manj aktivno.

Te dni se je vršil posvet francoskega ministrskega predsednika Daladiera z generalnim štabom.

Potopljene ladje

V začetku od 4. do 10. februarja je bilo potopljenih 6 ladij, od teh tri angleške (19.585 ton) in tri nevtralne (10.128 ton).

Od 8284 ladij, ki so od začetka vojne plule v spremstvu vojnih ladij, je bilo doslej potopljenih 18, med njimi dve nevtralni.

Gospodarska povezanost in obramba balkanskih držav

Na zadnji konferenci Balkanske zveze je bilo sklenjeno, da se bo vršila spomladni balkanska gospodarska konferenca, ki naj doseže čim tesnejše gospodarsko sodelovanje, tako da bi članice Balkanske zveze nastopale kot gospodarska celota. Glede izvoza v tuje države velja načelo, da se mora bogastvo balkanskih držav na pridelkih, rudah in surovinah uporabiti v prvi vrsti za kritje lastnih potreb, izvozi pa naj se le presežek.

Holandsko žito v morje. Nemška podmornica je torpedirala nek 7000 tonski holandski parnik, ki je vozil žito v Rotterdam. Posadka se je deloma rešila. Nizozemska vlada bo protestirala v Berlinu.

Nemci potopili dve svoji ladji

Iz Rio de Janeira v Braziliji poročajo, da so Nemci potopili dve svoji ladji, ko so opazili, da jih zasledujejo angleške ladje.

Avstralske in novozelandske čete v Egiptu

Iz Avstralije in Nove Zelandije so prišli prvi veliki odredi čet skozi Sueski prekop. Ogromen transport spremlja vojne ladje.

Banski svet zaseda

Ekspoze bana dr. Natlačena.

V Ljubljani se je sestel banski svet, da obravnava in sklone proračuna za leto 1940/41.

Otvoril je zasedanje ban dr. Natlačen, ki je politični del svojih izvajanj posvetil pobijanju komunizma. Rekel je, da se komunisti ne skrivajo več v tajnih društvih, ampak nastopajo na povsem zakonit način. Listi, ki imajo pobijanje komunizma na programu, so »Slovenec«, »Slovenski dom«, »Domoljub«, »Straža v viharju«. Del tiska pa molči, kot da se ga ta akcija, ki upropašča narod in državo ne tiče. Velik del naše inteligence je pasiven, ker računa »za vse primere«. »Toda pomislite«, je dejal g. ban, da taki ljudje vzgajajo mladino po šolah, v društvih itd. »

Ni čuda, ako se je komunistično gibanje razpaslo celo med srednješolsko mladino. Policijske preiskave v večjem številu srednješolskih mest so odkrile pri srednješolcih ne samo zaloge komunističnega propagandnega gradiva, ampak tudi vsega ostalega opozicijskega ilegalnega tiska. Zato kliče ban vsem, da pazijo, da nas ne preseneti svet, ki mu bo krščanstvo le še tarča za pijane dovtype. Zlasti pa poziva vzgojitelje: Gorje vam, če se izkaže, da njiivo niste pleli ali da ste celo sejali ljuliko.

Kakšnih drugih političnih izjav ban ni dal.

Glede gospodarskega stanja banovine pa je rekel g. ban, da bo bodoča slovenska banovina lahko pokrila vse svoje potrebe in še ji bo denarnih sredstev preostajalo za svrhe, za katere jih sedaj ni bilo na razpolago.

Banovinski proračun znaša 139.8 mili-

jonov dinarjev ali 2.8 milijonov dinarjev več kot l. 1939/40.

Za banovinske uslužbenke je predvidenega 3 milijone kredita za zvišanje plač.

Občinski proračuni podeželskih občin so porasli od 86.1 milijon v l. 1938/39 na 91.6 milijonov v l. 1940. Skupno so dosegle občine presežek 8.5 milijonov dinarjev. Zadolžitve občin pa znaša 70 milijonov dinarjev.

Glavno skrb bo banovina posvečala kmetijstvu.

V ljudskih šolah manjka 1312 učilnic. Učiteljev imamo 3907, manjka jih 228.

Prirastek prebivalstva pada tako, da smo od 27 porodov prišli na 21 porodov na tisoč prebivalcev.

Ob nastanku Jugoslavije je imela Slovenija 9 odst. vsega prebivalstva v državi, sedaj samo še 7.7 odst. Padanje porodov je v dobršni meri posledica zdravniških posegov.

Ban upa dobiti pooblastilo, da bo lahko zvišal minimalne mezde tudi nad 3 din na uro.

V l. 1939 je bilo 7 stavk, katerih se je udeležilo 4900 delavcev, ki so izgubili 52.000 delovnih dni.

Oddaja toka iz Kranjskih deželnih elektrarn znaša 25.46 milijonov kilovatnih ur napram 21.46 milijonov kilovatnih ur v l. 1938.

Proizvodnja premoga je narasla v l. 1939 (napram l. 1938) od 1.62 na 1.7 milijonov ton, lignita od 138.000 na 153.000 ton.

Vloge v bankah so padle od 922 na 888 in v hranilnicah od 1087 na 1024 milijonov dinarjev napram l. 1938.

Zaradi vojne se izvozne cene blagu dvigajo

Za 763.8 milijonov dinarjev več izvozili kot uvozili.

Iz skupnih podatkov o zunanji trgovini Jugoslavije lahko posnemamo prav zanimive zaključke. Samo v mesecu decembru je znašala aktiva 328.4 milijona dinarjev, dočim je znašala lani le 125.5 milijonov dinarjev. Izvoz pa je povečan po količini (množini blaga) za 31.13 odstotkov in po ceni pa za 38.8 odstotkov.

Trgovinska bilanca za minulo leto je aktivna. Prebitek izvoza nad uvozom znaša 763.8 milijonov dinarjev. V primeri s prejšnjim letom (1938) pa se je izvoz zmanjšal po količini za 6.43 odst., povečal se je pa izkupicek zaradi višje cene za 9.39 odst. Uvoz pa se je zmanjšal v primeri s prejšnjim letom za 11.30 odst. po količini, oziroma po ceni za 4.38 odst.

Te številke povedo, da vojni položaj diktira svoje pogoje svetovnemu gospodarstvu. Cene se občutno dvigajo. Vsekakor bi aktiva ne bila tako visoka, če

bi bil mogoč uvoz surovin in polfabrikatov za celotno industrijo. Možnost dviga naših cen je tudi v tem, da je Balkan zaradi vojne prenehal biti izključno gospodarsko področje ene države.

Po »R. N.«, B.

Komisar v delavski zbornici v Skoplju

Zagrebski »Obzor« poroča, da je minister socialne politike razrešil upravo delavske zbornice v Skoplju in imenoval za komisarja Radovana Avramovića, inspektorja banske uprave vardarske banovine.

Spet dva Poljaka usmrčena. Posebno nemško sodišče v Lodzu je obsodilo na smrt poljskega delavca Bolesława Miminka ter ključavničarskega pomočnika Mariana Pytko. Obdolžena sta bila, da sta v septembru poškodovala postopje nekega zavednega Nemca.

Doma in po svetu

Najpoprej ureditev države, še le nato volitve. Prometni minister inž. Beslic je na seji banovinskega odbora JRZ v Nišu dejal, da bodo volitve razpisane še le po preureditvi države, seveda če bo zunanje politični položaj, kakor tudi notranje prilike dopuščale izvedbo volitev.

Madžari in Nemci v JRZ. Na banovinski skupščini JRZ v Novem Sadu so razpravljali tudi o vstopu Madžarov in Nemcev iz Vojvodine v JRZ. Tako Madžari, kot tudi Nemci so se že pogajali glede vstopa v JRZ z ministrskim predsednikom Cvetkovićem.

Učiteljstvo pri ministru prosvete. V imenu Jugoslovanske učiteljske zveze je predložila deputacija pod vodstvom predsednika zveze gosp. Dimnika ministru prosvete spomenico, v kateri poudarja socialne in kulturne potrebe v šolski politiki. Delegacija je bila zastopana iz moravske, vardarske, drinske, dravske, dunavske in vrbaske banovine. Hrvatov ni bilo v deputaciji (Zagreb). Deputacija je predložila zahteve učiteljstva v svrhu, da se pri rešitvi ljudskega šolstva, ki se pripravlja, vpoštevajo.

Posvetovanje glede novih davkov. Finančni minister je pristal na posvetovanje glede spremenjvalnih predlogov v zvezi z uveljavljenimi davčnimi novelami, ker se mu gre samo za finančni uspeh, ne pa zato, da bi se z birokratičnimi predpisi oviralo razvoj gospodarstva.

Poglavje o morali. »Slovenec« urednik je bil pred vrhovnim sodiščem oproščen v vožbi radi klevete, ki jo je naperila proti njemu pisateljica Angela Vodetova. Vodetova je spisala knjigo »Spol in usoda«.

Ustanovljena je jugoslovansko-bolgarska trgovska zbornica. Ta ustanova bo imela nalogo, urejati gospodarske odnose med obema državama, kar je brez dvoma važno. Gospodarsko sodelovanje med balkanskimi državami je treba pozdraviti.

Cenzura. Na Francoskem mnogo razpravljajo zadnji čas o cenzuri. Iz teh razprav posnemamo: Marsikdo godrnja nad cenzuro, ker ne dopušča, da bi ljudje klobasali v knjigah in časopisu, kar bi se jim zdelo. Danes je cenzura splošna, kakor sunkja pozimi. Avtomatično jo uvajajo države zaradi reda in na željo ali grožnjo prijateljskih in neprijateljskih držav. Cenzorji dobe splošna navodila, cenzurirajo pa po svoji vesti, vestnosti in razsodnosti, toda na svojo odgovornost. Cenzorji merijo in odmerjajo, kaj je mednarodno nevarno, proti redni, nedostojno in kaj je preveč razburljivo ali celo prerevolucionarno. Težko je to delo. Ali cenzuro imajo tudi v Franciji. V zadnji številki francoskega humorističnega lista »Marianne« smo opazili posebno vrsto cenzure, iz katere odseva posebna bistrost cenzorja. V tem listu so cenzurirani na štirih slikah nosovi in oči oseb, besedilo pod slikami pa ne. Kaj je mislil cenzor pri tem, je uganka. Cela slika je tiskana, samo nos, usta in oči je cenzor črnil s svojim rdečim svinčnikom.

Za in proti miru z Nemčijo. V okraju Surrey na Angleškem so bile nadomestne volitve v parlament. Postavljena sta bila dva kandidata: komunist, ki je pozval volilce, da naj se z volitvijo izrečejo za sklenitev miru z nemškim fašiz-

mom in kandidat delavske stranke, ki je vprašal volilce, ali so za nadaljevanje vojne proti nemškemu fašizmu do njegovega uničenja. — Zmagal je kandidat delavske stranke Martin s 4000 glasovi večine. — »Times«.

Zima razsaja v naši državi. Po par toplejših dnevih v preteklem tednu se je zopet pojavil mraz in snežni zameti po vsem severnem in zapadnem delu države. Mraz je zavaladal tudi na obali Jadrana. Snežni zameti so ponovno zatrpali ceste in železniške proge in je bil ponekod ustavljen promet.

Smrtne obsodbe v Nemčiji v mesecu januarju. »Havas« poroča, da je bilo meseca januarja v Nemčiji obsodjenih na smrt 41 oseb, in sicer 6 radi veleizdaje, 3 radi požigov, 12 radi umorov, 12 radi ropov izvršenih med zatemitvijo, 8 radi prevare vojaških oseb. Od teh 41 oseb jih je bilo 27 takoj po obsodbi usmrčenih, ostalih 14 pa še čaka, da bo smrtna obsodba izvršena.

Aretacije nezadovoljnih nacistov v protektoratu. »Republikaner« poroča o aretacijah odličnih nacistov v protektoratu. Te aretacije potrjuje tudi glasilo SS-oddelkov »Schwarzes Korps« ter piše o njih v daljšem članku. Radi nezadovoljnosti so bili aretirani med drugimi ti le odlični nacistični voditelji: pisatelj Ernst Leibl, profesorji Anton Purke, Waldemar Fritsch, Karl May ter dr. Walter Brand. To čiščenje je bilo izvršeno po nalogu vodje Tretjega Reicha.

Politične udarne čete. »Pester Lloyd« poroča z Dunaja, da se bodo ustanovile v vseh podjetjih in obratih, ki štejejo nad sto nastavlencev, takozvane politične udarne čete (»politische Stosstruppen«). Te čete bodo imele nalogo, razširjati in poglobljati med nameščenci in delavci nacistične ideje ter paziti, da se bo previdno štedilo z uporabo surovin. Na ta način bo preprečeno, da v vsaki poskus sabotaže.

Z lepo konjsko opremo, a v nezakurjenih vagonih. Deutsch-Przemysl. Nedeljski praški dnevnik »Der neue Tag« poroča pod tem naslovom iz nemškega Premysla, kjer je sedaj po razdelitvi Poljske meja med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, kako so se vračali nemški izseljenci iz Rusije. Ko je prišel zadnji večji transport, sta se pripeljala k slavnostnemu sprejemu v Deutsch-Przemysl tudi visoka funkcionarja nemške vlade Himmler iz Berlina in Seyss-Inquart z Dunaja ter sprejela vračajoče se Nemce v imenu fuhrerja. Poročilo pravi, da so prišli Nemci deloma z ozaljšanimi vozovi, drugi pa so se dneve in dneve vozili v vlakih, a so bili kljub temu oboji nadvse giniteni in navdušeni nad vrnitvijo, čeprav so se morali voziti cele dneve in noči v nezakurjenih vagonih. Ko so spoznali Himmlerja in Seyss-Inquarta, so začeli vsi naekrat navdušeno klicati fuhrerja. Vrtil se je nato skupen obed, nakar so odšli došli Nemci prenočevati v izpraznjeno vojašnico, katero so zgradili še Avstrijci.

Judje ne smejo nakupovati na trgu. V Berlinu je v veljavi splošna odredba, da smejo Judje nakupovati v trgovinah samo od 12. ure dalje. Ker pa trgovine ob pol 1. uri zapro, je seveda težko priti na vrsto. V mesecu januarju Judje niso mogli kupiti nobenega sočivja, riža itd. Mesa so dobili manj kot ostali, od 15. januarja pa noben žid več ne more dobiti mleka. Za Jude tudi ni podplatov za čevlje. (»Pariser Tagblatt«.)

Železniška nesreča v Nemčiji. Bazelski listi poročajo o železniški nesreči, ki se je zgodila v kraju Schopfheim im Wiesental v Schwarzwald. Popolnoma uničenih je 28 vozov tovrnega vlaka. Človeških smrtnih žrtev ni.

Urugvaj prepovedal izvoz petroleja. »Voce d'Italia« poroča, da so urugvajske oblasti prepovedale vsak izvoz petroleja iz dežele.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Začutila je leden mraz in tesno ji je postalo od razburjenja, ki se jo je poslastilo. Nise mogla niti ne ganiti, dvigniti roke, toda vse v njej je dregetalo. V grlu ji je razbijalo in jo davilo. Teža, ki je pritiskala na njeno srce, se je sprostila, še predno je mogla prežibati ude. Potem je strašna muka izginila kot izgine mora, ki se umakne budni zavesti. Kakšno čudovito olajšanje! Helen se je preplašeno ozirala okoli sebe. Niti medveda, niti psa ni bilo nikjer več videti, pa ne konja. »Pbrala se je s tal, v glavi se ji je vrtelo in komaj se je držala pokonci. Misel na Bo pa jo je zopet poživila, kakor da bi ji bila vlila novega življenja in novih občutkov v njene premrle ude. Prisluhnila je.

Začula je močen peket po bregu, takoj nato pa tudi Dalejev krepek klic. Odgovorila je. Zdelo se ji je, da je trajalo silno dolgo, predno se je prikazal iz gozda. Jezdil je naglo in vodil poleg sebe na uzdi tudi njenega konja. Med tem si je bila že docela opomogla, in ko je naglo ustavil iskrega Rangerja tik poleg nje, je zgrabila za uzdo, ki ji jo je vrgel ter se zavihnila na konja. Imela je občutek, da sedi sedaj čisto drugače v sedlu kot poprej. Kar zagomazelo jo je po žilah, ko je zapičil Dale svoj prodirajoči sivi pogled v njo.

»Vi ste beli kot kreda. Ranjeni?« je vprašal.

»Ne. Samo prestrašila sem se.«

»Toda konj Vas je vrgel raz sedla?«

»Da, res je.«

»Kaj pa se je zgodilo?«

»Čuli sva psa in odjezdili za njim po gozdu. Potem sva videli medveda — strašno zverino — z bel-

69 | kastim kozuhom.«

»Vem. Medved mravljinčar je. Umoril je žrebe, Vašega ljubljence. Sedaj se je treba podvzati. Kaj je z Bo?«

»Pedro se je boril z medvedom. Bo je kričala, da ga bo umoril, nato je odjahala tja gori. Moj konj ji je sledil; ne bi ga bila mogla zadržati. Toda skoro sem izgubila Bo izpred oči. In tedaj se je nenadoma pojavil medved. Rjovel je. Moj konj me je vrgel raz sedla in oddirjal dalje. Domnevam, da mi je Pedro lajež rešil življenje. O, bilo je strašno! Potem je stekel medved po bregu navzgor, — tam... In tedaj ste prišli!«

»Bo je sledila psu!« je vzkliknil Dale. Nastavil je roko pred usta in zavpil z visokim glasom, da se je razlegalo po pobočju kot grom, se odbijalo od skal, mogočno odmevalo, se lomilo in naposled zamrlo. Potem je počakal in prisluhnil. Z višine se je začul tenek divji krik, visokozvoneč in melodičen; dal je čudovit odmev, ki se je polagoma izgubljal in potem izzvenel v globinah.

»Zasleduje ga!« je izjavil Dale ježno.

»Bo ima Vašo puško«, je rekla Helen. »O, požuriti se morava.«

»Jezdite nazaj«, je ukazal Dale in okrenil konja.

»Ne!« Helen je čutila, kako je ta beseda nalik kroglji planila z njenega jezika.

Dale je z ostrogami vzpodbodel Rangerja in zavil proti nezaraslenu delu pobočja. Helen mu je sledila tik za petami, dokler ni dosegel gozda. Od tu dalje je vodila strma steza navkebre. Dale je razjahal.

»Sled konja — sled medveda — sled psa«, je tekel sklonjen nad zemljo. »Morava iti peš. Na ta način se nama ne bosta upehala konja in mogoče bova pridobila tudi na času.«

»Ali je Bo jezdila tod gori?« je vprašala Helen, motreč strmino.

»Prav gotovo.« Dale je pri tem spustil uzdo svojega konja. Helen mu je sledila. Grenko in težko je šlo navkreber. Bila je lahno oblečena, toda skoro so pričela žareti njena lica, globoko je dihala in srce jo je pričelo boleti. Ko se je Dale ustavil, da bi si odpočil, Helen malo da se ni sesedla. Lajanje psa, četudi ga je bilo čuti bolj poredko, ju je vzpodbujalo.

»Vidite«, je rekel nenadoma, kazoč na neko novo sled, ki je bila večja od sledu Bojinega mustanga. »To je sled losa. Prestrašila sva velikega samca in sedaj hodi tik pred nama. Napnite svoje oči in ga boste videli.«

Helen še svoj živ dan ni tako hitro in naporno plezala in ko je dospela na vrh grebena, je bila čisto brez sape. Le z največjo težavo se je mogla zopet pognati v sedlo. Dale je usmeril svojega konja po grebenu tega gozdnatega hrba proti njegovemu zapadnemu delu, ki je bil precej višji. Na nekaterih mestih so gola skalnata tla prekinila zeleno rast drevja. Dale je pokazal na neko zobčasto plico.

Helen je zagledala krasnega losa, čigar obris se je ostro odražal od modrega neba v ozadju; njegov zadnji del je bil svetlo siv, pleča in glava pa črna. — Njegovo mogočno razraščeno rogovje je štrlelo nad njim navzgor; ko je tako stal in se oziral v dolino, najbrž prislukujoč lajanju psa, je dobila njegova krasna drža še bolj divji izraz. Čim je zaslišal konja, je še skočil in v ponosnem zaletu, glavo in rogovje pomaknjeno nazaj kot da bi z njim lovil ravnotežje, izginil med zelenjem.

»Sedaj pa naprej!«, je vzkliknil Dale. »Bo že vidim, toda morala bova prav pošteno jezditi, ako jo hočeva dohiteti.« (Daleje prihajajo.)

Iz naših krajev

LJUBLJANA — ŠIŠKA

Prosvetni večer Delavskega glasbenega društva »Zarje« priredi »Zarja« v soboto, dne 17. t. m. ob 20. uri zvečer v dvorani pri »Keršiču«, Frankopanska ulica, Ljubljana — Šiška. Na dnevnem redu je 19 točk, ki jih izvajajo »Zarja«, člani »Vzajemnosti« Ljubljana, harmonikar J. Zabukov, Del. glasbeno društvo »Ljubljana«, mandolinski orkester »Zarje«, mešani zbor »Vzajemnosti« Moste in Sušteršič Zagradnik. Program torej obsega: godbo, govornilni zbor, harmonikarsko točko, pevski program, mešani zbor, dramatično sliko in solop-evsko točko. Spored je najsilnejše izbrana in je razviden iz ročnih vabil. Vstopnice za to prireditev se dobivajo v Strokovni komisiji in na večer prireditve na licu mesta.

JEŽICA PRI LJUBLJANI

Občni zbor »Vzajemnosti«. V nedeljo, dne 11. t. m. je bil redni občni zbor »Vzajemnosti«. Na ta občni zbor je poleg članov prihitelo precej sodrugov zastopnikov drugih sorodnih društev. S. Koman je podal zelo lepo predsedniško poročilo; s. Smolinsky pa tajniško, v katerem je orisal vse delovanje društva v preteklem letu. Iz poročila je bilo ugotoviti, da društvo dobro ve za svoje visoke naloge med delavskim razredom. Iz blagajniškega poročila pa se je dalo ugotoviti gromne uspehe društva. Članstvo, ki je tesno povezano z odborom, je dalo priznanje odboru. Po podanih poročilih in volitvah odbora so društvo pozdravili zastopniki sosednjih društev. Glavni odbor zveze »Vzajemnosti« pa sta zastopala ss. Korošec in Čebular, ki sta podala tako svoje mnenje kakor tudi apel za delo v bodoče.

KRANJ

Razstava hrvatskega slikarja. V soboto, dne 10. t. m. je bila odprta v hotelu »Evropa« razstava hrvatskega slikarja prof. Uzorinca. — Razstava bo odprta do 18. t. m.

Sneg z mestnih ulic počasi zgineva. — Ob zadnjem deževju so bile nekatere ceste in ulice, zlasti na periferiji mesta, skoraj neprehodne. Občana naj bi v takih primerih najela večje število delavcev, ki bi očistili ulice snega ter skrbeli za odtok vode. Brezposelnih je več kot dovolj, ki bi z veseljem prišli za lopato; saj jih pomanjkanje prižene od tega, da so zadovoljni tudi s skromnim zaslužkom, kljub temu, da so pri tem izpostavljeni vremenskim nepravilnostim in imajo stalno premočeno obutev.

SELNICA OB DRAVI

Kako je z električno razsvetljavo pri nas? Falska elektrarna zalaga skoraj pol Slovenije z elektriko. Na stotine železnih in lesenih drogov, ki nosijo vod visoke napetosti je postavljeno po njivah in travnikih Fale in Selnice. Kljub temu, da smo prispevali toliko zemljišča v dobro celokupnosti, t. j. vse dežele, pa smo v naši vasi skoro zadnji dobili električno razsvetljavo in še jih je mnogo, ki je še danes niso deležni. O tem bi morali enkrat resno razmišljati. Sedanja časa, ko je radi pomanjkanja petroleja toliko bolj v temi, bi bil kot nalašč za tako premišljevanje. Mogoče bi se ljudem v temi posvetilo v možganih, da bi se dalo vsemu temu od pomoči z zadružništvom. Konsumenti naj bi ustanovili zadrugo, ki bi izvedla napeljavo in prevzela jamstvo napram Fali ter skrbela zato, da bi prišel tok v vsako bajto. Malo manj egoizma in malo več smisla za skupnost, pa bi nam svetila ne samo elektrika, ampak tudi boljši časi bi nam pokukali izza Pohorja preko Drave. — Zadrugar.

GUŠTANJ

Predavanje o socialni zaščiti. V nedeljo, dne 18. februarja t. l. se bo vršilo s pričetkom ob 9. uri v »Sokolskem domu« važno predavanje o socialni zaščiti. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen Viktor iz Maribora. Delavci in delavke, udeležite se tega predavanja v čim večjem številu. — Sklicatelj SMRJ.

SLOVENSKA BISTRICA

Kako kršijo socialno zakonodajo. Pri nas se je naselila neka zagrebška družba pod imenom »Pohorje«, katera zaposluje 49 delavcev, ima veliko žago in trguje na veliko z lesom. Ta tvrdka pa nima nobenega sočutja z delavci, N. pr. če je dosti dela, morajo delavci delati nadure, če pa primanjkuje dela, so poslani domov ter se jim nadure vstejejo za navadno zmeno brez 50 odst. poviška. Večkrat se tudi zgodi, da morajo čakati na svoje zaslužene mezde, med tem ko gospodje mečejo karte in nimajo časa za računanje. Mi bi te gospode opozorili, naj se drže socialne zakonodaje, ker drugače si bomo morali kje drugod poiskati pravice. Delavci pa, vsi skupaj v strokovno organizacijo, katera je že pri nas obstajala. Le v njej je moč! Drugič kaj več.

ŠT. ILJ POD TURJAKOM

Naš članek o pohujšanju v dolini Šentjorjanski je zadel v živo. Dal je povod za obširne debate. Nekateri, ki so neizprosni, kadar se gre proti nasprotniku in z največjo naslodo posegajo v najbolj intimno življenje človeka, pa so bili to pot mnenja, da tak članek ne spada v list. Seveda, ako bi bil tak članek prinesel n. pr. »Slovenec« o kakšnem nasprotniku, potem bi bilo vse v redu, tedaj bi nihče izmed farizejev ne prigovarjal radi objave članka. Mi pa smo v dopisu sami poudarili, da nam ne gre toliko za stvar, kot zato, da se približe, da se pohujšanje plazi tudi v vrstah tistih, ki tako grme proti pohujšanju in vidijo pezdri v očesu svojega brata, bruna v svojem očesu pa ne.

LJUBLJANA

Podražitev mleka. Kmet nam piše: »Dragi s. urednik! Dovolj, da Te opozorim na neke vesti v »Delavski Politiki« o podražitvi mleka. Očitno se je nam kmetom, da hočemo podražiti mleko za 50 par pri litru. Toda kaj je ta podražitev v primeri s podražitvijo ostalih življenjskih potrebščin, katere mora sedaj tudi kmet dražje plačevati. Pa tudi vse kar rabi kmet pri obdelovanju zemlje, se je znatno podražilo. Kmetje smo v prav tako žalostnem stanju kot delavci in si ne znamo drugače pomagati, kot si pomaga delavec ali nameščenec, ki zahtevata višjo mezdno, kmet pa višjo ceno za svoje pridelke, da more živeti. Vem pa, da niti povišanje mezde, niti povišanje cen kmečkih pridelkov ne more rešiti delavca in kmeta. Kajti kmet prodaja samo malenkost direktno konzumentu, vsega ostalega pa kar pridelka se polasti spekulacija in ta potem odira delavca in kmeta. Kolikokrat se zgodi, da mora kmet kupovati nazaj žito od prekupca po mnogo višji ceni, kakor pa je dobil zanj, ko ga je prodal. Isto je s krmo, ki jo zlasti letos primanjkuje. Razen tega pa moram opozoriti tudi na to-le: Imam priliko, da pridem večkrat v mesto in kaj vidim? Polne gostilne in polne zabavne lokale. Koliko se pijančije in po nepotrebnem zapravi denarja za alkohol, ki si ga kmet skoro da ne more privoščiti, 50 para več za liter mleka takemu človeku ne gre izpod palca, dasi bi ga dal siromaku kmetu ima ga pa za bogatine, ki ga zastrupljajo z alkoholom. In taki ljudje najbolj vpijejo radi podražitve kmečkih pridelkov. Kmetje smo zato, da dobi delavec dovolj visoko mezdno za preživljanje in ga bomo v tem podpirali, ker je to tudi v našem interesu, saj bomo potem več in lažje prodali kot sedaj. Želim pa, da bi delavec razumel, da kmet ne draži poljskih pridelkov radi kupčevanja bogastva, kot to delajo verižniki, ampak

MARIBOR

Neveščnosti nove uredbe o trošarinjenju vina. Z novo uredbo o trošarinjenju vina so nastale za lastnike vinogradov, pa tudi za gostilničarje razne nevšečnosti, katerim bi se dalo izogniti, ako bi se z uredbo predvideni postopek spremenil. Za vino, ki ga kupi gostilničar pri vinogradniku mora plačati trošarino v naprej. Potem mu šele finančno oblastvo izda dovoljenje za prevoz vina, ki pa je zopet vezano na kratek rok par dni. Ako v dotičnem roku slučajno ne dobiš vozniaka ali pa, ako nastopi slabo vreme, moraš ponovno zaprositi za odobritev prevoza zatrošarinjenega vina, kar je seveda zvezano s stroški in poti. Kar lahko se tudi zgodi, da se med prevozom sod pokvari ali razbije in vino izteče. V tem slučaju je gostilničar izgubil plačano trošarino, ker je le malo verjetno, da bi se mu posrečilo dobiti plačani znesek nazaj. Še bolj prizadeti so tisti gostilničarji, ki točijo vino lastnega pridelka, ker ti morajo vsako leto 20. novembra zatrošariniti ves pridelek, ki ga imajo v kleti, ne glede na to ali ga bodo prodali ali ne. Za vsako osebo vinogradnikove družine pa je dopustna poraba nezatrošarinjenega vina v višini 50 litrov na leto. Zamislimo si, kakšen je riziko takega vinogradnika-gostilničarja, ako mu izteče vino v kleti ali pa se mu pokvari. — Gostilničar, ki je plačal trošarino od vina pa s tem še ni opravil svoje naloge, ampak mora voditi tudi natančen seznam o iztočenem vinu. Ako kontrolni finančni organ ugotovi, da se seznam o iztočenem vinu ne vjema z množino zatrošarinjenega in vkletenega vina, bodisi, da izkazuje gostilničar večjo ali manjšo porabo, ker ni dovolil pazil in sproti vpisoval koliko je vina prinesel iz kleti, sledi kazni, ki ni majhna. Pri tem pa uredba ne računa s tistimi krmarji, ki ne znajo pisati in takih je v naši državi tudi še nekaj. Kontrola dnevno iztočenega vina je gotovo odveč, ker ako bi si kdo drznil goljufati finančno upravo, bi to kljub temu lahko tvegalo, zato je vodenje zapisnika o dnevnih porabi vina docela odveč. Gospod minister financ je obljubil, da bo nevšečnosti nove uredbe odpravil, ako s tem ne bo zmanjšan finančni efekt. To se pa da v tem primeru brez nadaljnega doseči. — Gostilničar.

Pomanjkanje petroleja in njegova cena. — Detaljisti še vedno ne morejo dobiti potrebne količine petroleja, čeprav bi ga konzumenti nujno potrebovali, saj je podeželje takorekoč že več mesecev brez luči. Petrolej pa potrebujejo tudi v mestu, kjer je tudi še mnogo stanovanjskih hiš (železniška kolonija) brez električne razsvetljave, deloma pa tudi za čiščenje itd. Vsi naporji trgovcev na drobno, da bi dobili petrolej, so zaman, ker veletrgovci izjavljajo, da petroleja ni mogoče dobiti. V kolikor se sem ter tje po dolgem čakanju trgovcu na drobno posreči dobiti vsaj par litrov petroleja, je pa silno drag. Petrolej smejo trgovci prodajati na drobno po din 7, od veletrgovcev pa bi ga morali dobiti po din 5,60, kakor to predvideva tozadevna uredba. Po tej ceni pa petroleja doslej sploh ni mogoče dobiti, temveč so detaljisti primorani plačati pri enem veletrgovcu liter po din 6,80, drugi pa ga prodaja po din 6,20. Kosmati zaslužek malega trgovca bi torej znašal pri litru 20 para, oz. 80 par, kar je vsekakor premalo za kritje režijskih stroškov. Že zamuda časa pri čakanju na petrolej znaša več ur in potem dobi trgovec 10 litrov petroleja. Finančna kontrola pošilja svoje organe, ki budno pazijo, da mali trgovci ne prodajajo petroleja po višjih cenah kakor so predpisane, kar je popolnoma pravilno. Ni pa pravilno, da mali trgovci ne morejo nabaviti petroleja po predpisani ceni in bi bilo prav, ako bi finančni organi tudi v tem pogledu napravili red. Zlasti pa priporočamo odboru za pobijanje draginje, v

zato, da bi mu ostalo vsaj toliko, kolikor rabi za življenje, za katero mu ne zadošča to kar pridelal na polju, ampak si mora drago kupiti v trgovini prav tako kot delavec. Soderžno Te pozdravlja A., kmet. (Zelo nas veseli to pismo prosvetljenega kmeta, ki je naš naročnik in gotovo je, da ga bodo razumeli vsi količjak zavedni delavci. — Op. ur.).

Ljubljana-Barje. V četrtek, dne 15. t. m. se bo vršil ustanovni občni zbor del. kulturnega društva »Vzajemnost« za Ljubljano-Barje, in sicer v gostilni Putrih na Dolenjski cesti ob pol 8. uri zvečer.

Dravlje pri Ljubljani. Na Svečnico, dne 2. t. m. se je vršil pri nas jako lep ustanovni občni zbor del. kulturnega društva »Vzajemnost«. Udeležba je bila sijajna, ježiški Vzajemši so pred pričetkom zaigrali na tamburice »Delavski pozdrav«. Na občnem zboru je zastopal centralno upravo s. Čebular. Po delegatih so se zbora udeležila tudi štiri sosednja bratska društva. Navdušenje za kulturno delo je bilo med udeleženci tako veliko, da so soglasno sklenili, da bodo prispevali v kulturni fond poseben prispevek po din 5 mesečno. Zborovanje in vse razprave so se vršile v najlepšem tonu in bodrilnem duhu. Upamo, da bo novi odbor v tej ugodni atmosferi lahko deloval z najboljšim uspehom.

Steničast beton. Kakor poroča »Ind. Kurir«, se je ustanovila v Ljubljani nova družba »Betoel«, ki bo izdelovala steničast beton za vse-mogoče potrebe v stavbarstvu. Te plošče bodo mnogo prihranile na cementu, poleg tega so te plošče mnogo lažje, kakor doseđanji beton. Cement se bo odslej mnogo bolj uporabljal. Pri družbi so udeležene tudi dalmatinske cementne tovarne, ki hočejo s tem porabiti čezmerno produkcijo našega cementa.

katerem so tudi zastopniki veletrgovcev in detaljistov, da se zanimajo za cene petroleja.

Pišejo nam: S. in F. O., ki sta imela lastno hišo v M. ulici, sta vse svoje premoženje darovala cerkvi. Na ta način bo ostalo njihovi pet otrok praznih rok. Kdo je tako vplival na oba stara človeka, da sta pozabila na svoje otroke, ne vemo, vsekakor pa je ta slučaj izredno zanimiv. Otroci prej omenjenih dveh zakoncev so večinoma že vsi oženjeni. Nobeden izmed njih pa nima premoženja, tako da bi prav upravičeno smeli zahtevati svoj del na premoženju obeh starišev. S. O. pravi, da je pristal na prepis premoženja na cerkev pod vplivom svoje žene. Otroci se sedaj trudijo, da bi to daritveno pogodbo razveljavili, češ, da stariša nista mogla presoditi dalekosečnosti njune odločitve. Kako se bo zadeva naprej razvijala ni mogoče reči. Vsekakor je daritveno pogodbo težko razveljaviti, razen s pristankom obdarjenega, ako bi le-ta uvidel, da je s tem storjena ostalim članom rodbine velika krivica in bi se daritvi odrekel.

Urednik »Totega lista« g. Božo Podkrajski pred sodiščem. V torek, dne 13. t. m. se je moral zagovarjati pred kazenskim senatom urednik »Totega lista« g. Božo Podkrajski radi nekega ... sestavka, ki ga je objavil 1. aprila lanskega leta. Urednik Podkrajski je bil po tiskovnem zakonu obsojen na din 1200 globe pogojno na dve leti.

Mična zgodba se pripoveduje po našem mestu. Hišna posestnica, ki je imela že dve koncesiji, je hotela imeti še tretjo (ljudje so res nenasitni), pa za to ni imela kvalifikacije in bilo je treba posredovanja. To pa se lahko dobi, če se najmanj sklene kako zavarovanje. Tako se je tudi zgodilo. Prosilka je res sklenila življenjsko zavarovanje za din 50.000 vzajemno s svojim soprogom. Nesreča pa je hotela, da je soprog v kratkem umrl in tako žaluje vdova za svojim dragim soprogom, zavarovalnica pa za mnogo prehitro izplačano zavarovalnino. (»Slov. Narod«).

Finančno ministrstvo je odobrilo nova pravila Mestne hranilnice.

Tovorni avto je minulo soboto zavozil v telefonski drog na Pobrežki cesti in ga podr. Nezgodna se je zgodila radi tega, ker ni bila cesta očiščena snega in se tudi sicer nahajal v silno slabem stanju.

Preveč se je napila. V Peklu je dne 2. februarja umrla 51 letna M. F., ker se je preveč napila novo kuhane žganja. Očividci pravijo, da ji je kar gorelo iz ust in so bili vsi naporji, da bi jo ohranili pri življenju zaman.

Zanimivo gostovanje v Narodnem gledališču. V četrtek, dne 15. t. m. bo v Narodnem gledališču gostovanje Mrakove igralske skupine, ki bo vpriporila tragedijo »Stari Rimljan«. — Vstopnice se dobe pri »Putniku«.

Izredni občni zbor

kreditne zadruge uslužbencev državnih železnic v Mariboru

se vrši v soboto, dne 17. februarja t. l. ob 19 uri zvečer v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru. Z ozirom na važnost izrednega občnega zbora, kjer se bode med drugim prečitalo poročilo revizijske zveze, ki je zelo važno, se poziva članstvo k polni udeležbi. Zadrugarji.

CELJE

Snega imamo letos dovolj. Nekateri so ga veselili, drugim dela skrbi, pa se najdejo tretji, ki kritizirajo po listih, da z odvažanjem ni vse v redu. ... Po našem mnenju je vsak voznik sposoben odvažati sneg in vsak rad nekaj zasluži. Prebivalci pa imajo samo eno željo, da zgine sneg čimprej z mestnih ulic. ... Mislimo, da se da tej skromni želji lahko ustreči.

Kapucinski most dela preglavice že tudi tistim, ki so botrovali pri krstu. »Začasni« most se pač noče podreti, da bi bila dana možnost zgraditi nov, pošten in živahnemu prometu ustrezajoči most. ...

Zadnjič smo čitali pritožbe radi plina in odgovor na te pritožbe. K pritožbam kakor tudi k odgovoru par pripomb. Zakaj ni mestna občina poskrbela, da bi se napeljal plinovod po »začasnem« mostu na Breg in s tem dala možnost prebivalcem onstran Savinje, da se okoristijo z njim? Mestna plinarna bi imela od večje porabe samo koristi. K odgovoru pa moramo pripomniti to, da če je vse v najlepšem redu, da se uredi tudi dohodki zaposlenih v plinarni in se jim prizna to kar jim po zakonu pripada.

Seja poverjeniškega odbora »Delavske Politike« bo danes, v četrtek ob 20. uri.

Članice in člani dramskega odseka, vsi na današnji sestanek, ki se bo pričel ob 20. uri. Obvestite druge drugega.

P. n. naročnik prosimo, da pripravijo denar za naročnino. V prihodnjih dneh pride inkasat. Storitve svojo dolžnost in omogočite, da bomo lahko v redu poslovali. Uprava.

LAŠKO

V tiskovni tožbi g. Deželaka Ivana, posestnika in načelnika Cestnega odbora ter Nabavne in prodajne zadruge proti Jelovšku Edu, radi dopisa »O borbi proti dvojnemu zaslužkarjem« v »Delavski Politiki« z dne 13. majnika 1939 se je vršila v torek razprava pred okrožnim kot tiskovnim sodiščem v Mariboru. G. Dežela Ivan ni prišel, ker je imel ravno sejo banskega sveta.

K razpravi v Maribor je prišel iz Laškega samo s. Jelovšek Edo, ki ga je zastopal odvetnik dr. Avgust Reisman in tehnični uradnik cestnega odbora, ki je prinesel blagajniške knjige Cestnega odbora, iz katerih je razvidno, koliko prejema g. Dežela pri Cestnem odboru za svoje poslovanje. Sodisce pa je smatralo, da je treba g. Deželaka še podrobneje zaslišati ter tozadevno spopolniti njegovo zaslišanje pred preiskovalnim sodnikom in pribaviti še podrobnejše podatke s prilogami iz blagajniškega poslovanja Cestnega odbora. Tudi zagovornik dr. Reisman je predlagal, da se razprava preloži, ker je zlasti treba tudi še izpopolniti zaslišanja, kako je bilo s plačo Deželakove služkinje, za katero je tudi v proračunu Cestnega odbora za pospravljanje prostorov letnih 2400 din, a je služkinja sedaj trdila, da je dobivala samo po din 150 mesečno. Raprava je bila nato preložena na dan 12. marca.

MEŽICA

Diletanti vabijo. »Vzajemnost« ponovi v nedeljo, dne 18. t. m. s pričetkom točno ob 3. uri popoldan v dvorani g. Toffa kmečko burko v 3. del. »Vzgledega deklica«. Burka je polna zdravega humorja in vam bo ostala v prijetnem spominu. Med odmori igra godba na lok (Čekon). Vstopnina običajna. Za obisk se najvjudneje priporoča — odbor.

Iz češke

Prvi radioproces v Prahi. (»Der Neue Tag«.) Pred posebnim sodiščem v Prahi je bila obsojena Čehinja Antonija Zdimal na 10 mesecev zapor, ker je v oktobru poslušala enkrat radiododajno postajo v Parizu in enkrat londonsko. V kazni se ji vsteje dva meseca in 20 dni preiskovalnega zapor, ki ga je že odsedela. Obtožena se je zagovarjala, da ji je nek potnik med vožnjo v vlak pripovedoval, da če hoče zvedeti resnico, potem naj posluša inozemske radio oddajne postaje. Predsednik sodišča je po razglašeni sodbi povdaril v razlogih, da je izreklo sodišče to pot še milo kazni, medtem ko bo v ponovnem slučaju sodilo za take radiodolžince (Rundfunk-Verbrechen) ječo (Zuchthausstrafe). Prepoved poslušanja tujih radiopostaj velja za celo Veliko nemško državo, torej tudi za Protektorat Češke in Morave.

Prisilna dobava jajc. Na podlagi vladne odredbe z dne 7. februarja je urejena s takojšnjo veljavnostjo prisilna dobava jajc s strani lastnikov kokoši. Vsak lastnik mora oddati od kokoši, ki je stara 8 mesecev, letno najmanj 60 jajc in to tudi oni, ki imajo sicer kokoši le za lastno uporabo in doslej jajc ni so prodajali. Oddaje prosta je samo ena kokoš na dve osebi.

Skrbite za šolsko mladino. Poročali smo, da je vlada Protektorata uknila šolski pouk na vseh šolah od 2. do 18. februarja. »Narodni listy« pišejo k temu: »Rodbina mora tudi sedaj skrbeti za šolske otroke. Za nje mora oče ali mati vedno najti čas. Pouk se ne sme ustaviti, nadaljevanje pouka ne sme biti prekinjeno in ravno tako ne pozabljati učni red. Mi moramo mladini najprej gojiti srce, prebujati um, ustvarjati značaj k dobremu, krepitej voljo k izobrazbi in izpolnjevanju šolskih dolžnosti.«

Dozdaj je bilo preseljenih v Nemčijo 250 ti-soč Čehov. Švicarsko časopisje poroča, da je bilo, kot priznavajo nemški viri, okrog 250 ti-soč Čehov prisiljenih preseliti se v Nemčijo. Ti Čehi se v Nemčiji uporabljajo za prisilna dela ali se pa nahajajo v koncentracijskih taboriščih.

Nadzorstvo nad cenami blaga

Prepoved povišanja cen brez odobritve.

Trgovinski minister in minister za socialno politiko sta izdala uredbo o pobujanju draginje in nadzorstvu nad cenami.

Po tej uredbi je producentom in veletrgovcem prepovedano povišati cene brez odobritve oblasti. Proizvajalec sme povišati cene blagu, ako je 15 dni poprej prijavil povišanje in dobil zato potrebno dovoljenje, veletrговец pa mora prijaviti nameravano povišanje najmanj 7 dni poprej.

Ustanovljen bo poseben odbor, ki bo prekalkuliral sedanje cene blaga in če bo našel za upravičeno, jih bo tudi znižal. Blago se potem ne bo smelo prodajati po višjih cenah kot bodo uradno določene (maksimirane). Postavljeni bodo nadzorniki nad cenami, ki bodo kontrolirali obrate. — Pristojna oblast bo banska uprava. Kazni za veleprodajalce bodo zapor do 6 mesecev in do din 50.000, za trgovce na drobno zapor do 30 dni in denarne kazni.

Kaj je naloga francoske armade v Siriji?

Armada šteje 400.000 mož.

V Siriji je zbrana francoska armada 400.000 mož. O nalogi te armade se različno ugiba. Sedaj piše o tej zadevi pariški »Figaro«:

»Ta armada ima nalogo, da podpre države, ki bi v slučaju napada zaprosile zaveznike za pomoč. Nikakor ne gre tu za armado, ki bi bila sama v stanju izvajati kakšno odločitev. Problem varnosti vzhodnih držav se deli na dva dela: varnost balkanskih držav in varnost držav bližnjega in srednjega vzhoda (Turčije, Irana, Afganistana). Nevarnost za balkanske države je v tem, da nimajo

nobenega trdnega dogovora med seboj za slučaj obrambe, ako bi bila ena izmed njih napadena. Torej bi bilo mogoče balkanske države pospraviti kot oranžo, krlje za krljem. Da bi se izognile tej nevarnosti, se je Turčija odločila predlagati, da bi se balkanske države obvezale, da bodo smatrale vsak napad na eno izmed njih kot skupno zadevo vseh balkanskih držav. — Kar se tiče držav bližnjega vzhoda se zdi, da ne obstoji nobena nevarnost od strani Sovjetske Rusije, vsaj ne tako dolgo, dokler traja vojna na Finskem.«

Umrl je Julian Besteiro

v ječi nacistične Španije.

Besteiro je bil v španski državljanski vojni jako važna osebnost. Vseučilišni profesor Besteiro je bil najzvestejši pristaš politike in taktike, ki jo je zasnoval Pavel Iglerias. V vojni ni soglašal z vodjama španske socialistične stranke Cabalerom in Penom. Pristaš je bil Bariosa in Prieta. Ali ta dva in z njima Besteiro sta vztrajala v vojni do kraja, dočim so razni širokoustneži pobegnili. Še spomladi 1939 je branil z generalom Miajo Madrid, ali je moral končno popustiti, na kar je bil ujet in obsojen na 20 let ječe. Bil je 70 let star in bolan ter je v zaporu umrl. Pred sodiščem je odločno nastopil proti kontrarevoluciji pa tudi proti elementom, ki so kompromitirali narodno borbo.

Trgovinski dogovor med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo

je bil v podrobnostih izdelan in podpisan te dni.

Nemčiji bo zagotovil vire surovin in življenjskih potrebščin, ki jih ima. Istega dne je na nadaljevanje vojne do zmagovitega konca nujno potrebuje. Gospodarski strokovnjaki trdijo, da bodo po tem dogovoru Nemci imeli pravico sodelovanja v ruskem narodnem gospodarstvu in izkoriščanja ruskega

Francosko japonski spor

radi bombardiranja francoske železniške proge na Kitajskem.

Dne 2. februarja t. l. so japonski letalci bombardirali železniško progo, ki vodi iz francoske Indokine na Kitajsko in tvori edino zvezo sedanje Kitajske z zunanjim svetom. Francosko časopisje, ki piše o tem napadu — ki se je izvršil na kitajskem ozemlju — pravi, da se po tej železnici nikakor ne prevaža vojni material za Čankajseka. — Železniška uprava ima prepoved za vse vojne transporte od vlade iz Pariza. Japonska vlada to ve, toda njej se zdi lista od prevoza izvezetega blaga še premalo popolna, zato hoče z uničenjem te železniške proge uničiti tudi zadnjo zvezo Kitajske z zunanjim svetom in zavreti sleherno kitajsko trgovino. Francoski listi opozarjajo Japonce na to, da ima tudi naklonjenost Francozov do Japonske svojo mejo. Mednarodni odnosi so podvrženi tradicionalnim pravilom mednarodnega prava in naj zato Japonci ne poskušajo loka prenapenjati in izzivati Anglije in Francije.

„Delavska Politika“ ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

naravnega bogastva kot v svojem življenjskem prostoru. Nemški listi so z izidom pogajanj silno zadovoljni.

Nemčija čuti nevarnost na vzhodu?

Živahno gibanje nemških čet v protektoratu.

Vesti iz Češke in Moravske trdijo, da se tamkaj vrši veliko premikanje nemških čet in da vse izgleda nekako tako, da se Nemčija na vzhodu ne čuti dovolj varno. Gre samo zato ali Nemčija namerava kaj začeti ali pa hoče počakati, da bodo začeli drugi.

Nemčija ima edino možnost preskrbe z življenjskimi potrebščinami in surovinami, zlasti pa s petrolejem iz Sovjetske Rusije, s katero je od 24. avgusta dalje v najožjih prijateljskih stikih. — Zaveznikom je gotovo ležeče na tem, da bi na kak način Nemčijo odrezali od tega zaledja in ležišč surovin, zlasti petroleja okrog Bakuja ob Kaspiškem jezeru, ali pa vsaj uničili prometne žile, po ka-

terih se vrši prevoz.

V tem pogledu je zlasti važno Crno morje in izliv Donave ter romunska in bolgarska obala.

Ali postoja kakšen tak načrt Anglije in Francije, je težko reči, vsekakor pa ti dve državi računata z vsemi možnostmi, zato armada 400.000 mož pod generalom Weygandom v Siriji ni tamkaj samo za parado, ampak bo prej ali slej igrala čisto določeno vlogo. Gre le za vprašanje: kdo bo začel in kdaj bo začel.

Za ta slučaj pa mora Nemčija posvetiti svojo pažnjo tudi njenim vzhodnim mejam: protektoratu, Slovaški in Avstriji.

Centralno tajništvo delavskih zbornic in zagrebška zbornica

(Po »Hrvatskem dnevniku«.)

V zadnjih tednih je postalo aktualno vprašanje centralnega tajništva delavskih zbornic Zagrebška delavska zbornica je ob pogojih pripravljena sodelovati s tajništvom, vendar mora prispevek za tajništvo biti primeren za to tajništvo. Doslej je plačevala zagrebška zbornica na leto din 300.000, za letošnje leto pa zahteva centralno tajništvo din 350.000. Centralno tajništvo ni ustanova, ki naj osigura gotove sinekure in je prispevek zagrebške zbornice po din 100.000 zadosten. V tajništvu

moraj biti tudi enako zastopani Srbi, Hrvati in Slovenci, dočim ni sedaj nobenega Hrvata in en sam Slovenec. Enako mora biti v vodstvu tajništva zastopano tudi srbsko, hrvaško in slovensko delavstvo ter se vodstvo vsako leto menja po istem načelu v predsedništvu. — Mnenje zagrebške zbornice je značilno, ker hoče pomembnost centralnega tajništva oslabiti. Tudi prispevek din 100.000 je za dobro centralno tajništvo premajhen. To so težke zmede v teh ustanovah.

Razno

Smrt velikega znanstvenika Eduarda Fuchsa. V Parizu, kjer je živel v emigraciji, je umrl v starosti sedemdeset let veliki nemški kulturni zgodovinar, Eduard Fuchs. Ker je vedno stremel po resnici, je že v mladih letih našel pot v socialistične vrste. Kot kulturni zgodovinar in socialist je deloval vse svoje življenje. Zametaval je dvojno moralo moderne civilizacije in priznaval razvojne zgodovinske nujnosti človeškega družbenega življenja ter bil vodilni nemški znanstvenik na polju pravstvene zgodovine. Njegovo »Sittengeschichte« je epohalno delo v petih zvezkih. Vse njegovo življenje je bilo delo idealista.

Afrški zamorci in evropska vojna. Da primitivno in nepokvarjeno ljudstvo v tako zvanih misijonskih deželah ne misli nič dobrega o belcih, ki so spet zapleteni v vojno, dokazuje tudi članek nekega ameriškega protestantskega misijonarja v listu »Lutheran Companion«. Clankar pravi: »Krščansko oznanjevanje evangelija v Afriki je vsled vojne zelo otežkočeno. Za črnca pomeni dejstvo, da belci napada belca, ga ujame in pobija, popolno zanikanje evangelizacije naukov in dokazuje, da krščanstvo med evropske narode ni moglo vkoreniniti ideje o bratstvu.«

Za utrditev medsebojnih odnosov vseh ameriških držav. Predsednik Roosevelt je doletel 14. april kot dan Vseameriške unije.

Ameriška delavska zveza in vojna

Za pomoč napadanim in podjarmljenim.

Ameriška delavska zveza je izdala oklic proti imperialistični vojni, ki stavlja svetovni mir v nevarnost in je sovražnica človeštva. Zveza obljublja vso pomoč podjarmljenim in napadenim ter poziva vlado, da podpre stremljenje organiziranega delavstva.

Zadnje vesti

Silna burja je divjala dne 13. t. m. v Primorju. Nastal je silen mraz in po višje ležečih krajih je naneslo toliko snega, da je preko Like ustavljen promet s Splitom. Tudi parniki radi burje niso mogli voziti.

Še bolj hladno bo postalo pri nas te dni. Veliki viharj divjajo tudi na Crnem morju. Ladijski promet je ustavljen. Na Danskem in Norveškem so dne 13. t. m. imeli najnižjo temperaturo v letošnji zimi 36 stopinj pod ničlo.

Angleški kolonijalni minister Eden v avdienci pri egiptovskem kralju. Angleški kolonijalni minister Eden se je pripeljal v Egipt k sprejemu avstralskih in novozelandskih čet. Ob tej priliki ga je sprejel egiptovski kralj v avdienci.

Delavski pravni svetovalec

Obdavčevanje prevoznikov (Črna).

Vprašanje: S parom konj vozim les za razne posestnike. Davkarija mi predpisuje letno po din 2500.— do 3000.— davka. Ali ne spadam med obrtnike, ki imajo pravico do pavšaliranja davka in ali se lahko pritožim zoper take previsoke davke?

Odgovor: Po našem mnenju ne boste mogli doseči, da Vas davčna uprava uvrsti med pavšaliste, ker so ti v novem pravilniku o neposrednih davkih točno navedeni in med njimi ni prevoznikov. Davke se odmerja od davčne osnove, to je od čistega dohodka, ki ga ugotovi davčna uprava in sicer 6 do 10 odstotkov ugotovljenega čistega donosa po različnosti podjetij, k čemur pride še dopolnilni davek. Če hočete doseči znižanje davka, boste morali zato dokazati, da je Vaš čist dohodek nižji, kot ga je ugotovila davčna uprava. V to svrhu obrazložite primerno Vašo letošnjo napoved za pridobitino in jo morda opremite tudi s kakimi dokazi. Zoper odmero se pa nato pritožite, če se Vam bo zdela previsoka.

Mezda za bolezen (Ruše).

Vprašanje: Bil sem zaposlen pri oddelku banske uprave za regulacijo hudournikov. Ker sem se ponesrečil in sem bil del časa bolan, sem zahteval, da mi plačajo mezdo za bolezen po § 219 obrtnega zakona, kar so mi pa oklonili, češ da zame dotični predpis ne velja. Ali je to res?

Odgovor: Obrtni zakon določa, da je uporabiti njegove predpise za pomožno osebo, zaposleno pri javnopravnih telesih, med katere spada tudi banovina, le, ako je službeno razmerje osnovano na pogodbi. Če ste torej bili pogodbeni uslužbenec, bodisi da ste bili sprejeti s pisмено pogodbo ali pa samo z usno, imate pravico do mezde za bolezen, drugače pa ne.

Odpoved poslovnih lokalov (Pesje).

Vprašanje: Nekemu obrtniku sem dal v najem poslovne lokale in poteče pogodba šele čez eno leto. Rabil bi pa dotične prostore nujno zase, ali jih lahko že sedaj odpovem?

Odgovor: Ako je določeno v pogodbi, da ima najemnik pravico do prostorov še eno leto, ne morete pogodbe enostransko razrežiti in mu tudi ne morete odpovedati. Vsaj ne, dokler v redu plačuje najemnino in ne kviri lokalov.

Znižanje odnosno črtanje zaostalih davkov (Pišce).

Vprašanje: Razni listi so poročali o znižanju odnosno črtanju zaostalih davkov, toda nikjer nisem našel navodila, kako se morem te ugodnosti poslužiti in kakšni so pogoji. Ali je potrebna prošnja in kam jo moram nasloviti?

Odgovor: Znižati odnosno črtati se morejo le oni davki, ki so zaostali iz časa do konca leta 1937. Zaostali davki morajo presegati višino davčnega predpisa iz leta 1938. Črtanje odnosno znižanje zaostalih davkov se le takrat dovoli, če bi izterjava teh davkov ogrožala gmočni položaj davkoplačevalcev. Prošiti morate za znižanje odnosno črtanje zaostalih davkov s posebno vlogo, v kateri morate utemeljiti svojo prošnjo ter jo nasloviti na davčno upravo preko pristojne občinske uprave. O prejšnji odločbi davčna uprava. Ni pa navedena prošnja dopustna pri zaostankih na davku na poslovni promet in na davku na luksuz.

Kmečka zaščita (Pišce).

Vprašanje: Imam dolg pri zasebnem upniku v znesku din 10.000.—, ki izvira iz nakupa posestva iz leta 1930. Radi slabih let nisem mogel še plačati tega dolga. Ali se morem poslužiti ugodnosti po uredbi o likvidaciji kinet-

skih dolgov in tako doseči obročno odplačevanje?

Odgovor: Ker Vaš dolg izvira iz časa pred dnem 20. aprila 1932, se morete poslužiti ugodnosti iz uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov ob pogoju, da je Vas smatrati za kmeta. Za kmeta pa Vas je smatrati, če sami obdelujete svojo zemljo ter imate iz tega pretežne dohodke, pa Vaše posestvo ne presega površine 50 ha. Občina Vam mora izdati posebno potrdilo, da ste kmet ter se morate s potrebnimi potrdili obrniti na pristojno sodišče s prošnjo, da Vam prizna kmečko zaščito. Obenem tudi prosite, da se Vam dolg zniža za 50 odstotkov. Predhodno pa morate na občini zamenjati stare obveznice z novimi, kot to zahteva uredba o likvidaciji kmečkih dolgov.

Povračilo stroškov najemniku (Prevalje).

Vprašanje: Z najemnikom, ki sem ga vzel na stanovanje, sva se dogovorila, da bom jaz stanovanje samo prebelil, če bi pa hotel najemnik prostore imeti pleskane, mora to sam oskrbeti na svoje stroške. Najemnik je dal prostore prepleškati. Sedaj je že več časa v stanovanju, ker pa ne morem z njim izhajati, bi mu hotel odpovedati. Ali mu bom dolžan povrniti stroške za pleskarja, ko je stanovanje sedaj še v slabšem stanju, kot je bilo takrat, ko sem mu ga predal?

Odgovor: Ako so prostori sedaj v slabšem stanju kot so bili ob izročitvi niste dolžni povrniti najemniku pleskarskih stroškov, pa tudi sicer ne bi bili dolžni tega storiti, če Vam ni radi tega, ker je stanovanje prepleškano, nastala znatna korist.

Odpoved stanovanja (Celje).

Vprašanje: Ko sem se vselil v hišo, kjer stanujem, je hišni red, ki je bil v hiši tudi na bit, določal, da je odpoved stanovanja obojestransko 14-dnevna. Pred kratkim pa je nekdo, mislim, da sam hišni lastnik, hišni red popravil tako, da je vpisal namesto 14-dnevne, mesečno odpoved. Ali velja ta izprememba tudi zame, ko na njo nisem pristal?

Odgovor: Hišni red je sestavni del najemne pogodbe in je za Vas merodajen tak, kot je bil takrat, ko ste se vselili. Na poznejšo izpremembo, ki ni bila izvršena z Vašim pristankom se Vam ni treba ozirati, tako da še vedno lahko odpoveste v prvotnem odpovednem roku.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebnišne zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za otro mlađoletne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324